Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2026:7

Delegation för kyrkoherderepresentation i församlingsråd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2026:33 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen utreder om kretsen av personer som kan delegeras kyrkoherdens representation i församlingsråd kan utvidgas till att omfatta hela vigningstjänsten. Utskottet anser att det finns skillnader mellan rollerna som präst och diakon som medför att det inte är möjligt att delegera till en diakon att representera kyrkoherde i församlingsråd. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att
1. avslå motion 2026:33, punkt 1,
2. avslå motion 2026:33, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2026:33 av Teresia Boström, Delegation för kyrkoherderepresentation i församlingsråd

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att
1. utreda om kretsen av personer som kan delegeras kyrkoherdens representation i församlingsråd kan utvidgas till att omfatta hela vigningstjänsten för att säkerställa ämbetslinjen,
2. i utredningen särskilt beakta ämbetsteologiska, rättsliga och praktiska konsekvenser.

Bakgrund

Kyrkoherden har alltsedan 1862 års kyrkostämmoförordning kunnat sätta en annan präst som först ordförande och senare bara som ledamot i ett kyrkoråd i en församling. Det blev en viss förändring på denna punkt genom 2012 års kyrkomötes beslut om den lokala strukturen. Kyrkoherden är enligt nu gällande bestämmelser alltid ledamot i ett kyrkoråd (4 kap. 6 § kyrkoordningen). I ett församlingsråd är kyrkoherden också primärt ledamot men kan där sätta en annan präst i sitt ställe och det ska vara en präst som arbetar i församlingen i fråga (4 kap. 24 § och 5 kap. 6 § kyrkoordningen). I sin skrivelse 2012:5 Strukturfrågor skrev kyrkostyrelsen följande som motiv för dessa bestämmelser.

> Kyrkostyrelsen anser i likhet med utredningen att det med tanke på de uppgifter som tillkommer församlingsrådet är naturligt att kyrkoherden är ledamot i församlingsråden. Men i likhet med vad som gäller i dag i en församling i ett flerförsamlingspastorat måste det också vara möjligt för kyrkoherden att sätta en annan präst i sitt ställe i något av församlingsråden. I så fall ska prästen arbeta i den aktuella församlingen. De nu föreslagna bestämmelserna följer i stort sett de nu gällande, dock alltså med den skillnaden att det nu är fråga om församlingsråd.
>
> […]
>
> Vidare föreslår vissa remissinstanser att även en diakon ska kunna komma i fråga som ledamot i församlingsrådet i kyrkoherdens ställe. Kyrkoherdens uppgift är enligt kyrkohandboken att ”vara församlingens andliga ledare och tillsammans med (övriga präster och) de förtroendevalda tillse att allt sker med god ordning och efter Guds vilja”. Utifrån prästens särskilda uppdrag inom vigningstjänsten är det naturligt att kyrkoherden bara kan utse en präst i sitt ställe att vara ledamot i församlingsrådet.

I organisationsutskottets betänkande med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse, O 2012:2, togs inte frågan om kyrkoherdens ledamotskap i församlingsrådet upp.

2017 års kyrkomöte fattade beslut om en viss ändring i bestämmelserna om annan präst än kyrkoherden som ledamot i ett församlingsråd. Tidigare gällde att en präst som förordnats av kyrkoherden hade samma mandattid som de valda ledamöterna. Från den 1 januari 2018 gäller att kyrkoherden kan återkalla ett förordnande och själv gå in som ledamot eller sätta en annan präst i sitt ställe (5 kap. 6 § 3 st. kyrkoordningen).

I tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2018:11 behandlades motion med frågan om huruvida en diakon som är arbetsledare för en församling ska kunna ges uppdraget att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i församlingsrådet. Utskottet föreslog avslag på motionen med följande motivering:

> Utskottet menar att ett uppdrag att vara arbetsledare och uppdraget att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i ett församlingsråd är principiellt sett olika uppdrag vilka inte kan ses samman på det sätt som görs i motionen. Detta gäller även i det fall då en diakon är arbetsledare. Den präst som är ledamot i ett församlingsråd fullgör det uppdraget som ersättare för kyrkoherden som prästerlig ledamot i församlingsrådet. Detta förhållande bör ses samman med det som sägs i inledningsorden till prästvigningen i kyrkohandboken och som där föregår frågan om villigheten att åta sig uppdraget att vara präst.
>
> En präst skall predika Guds ord och förvalta sakramenten,
> leda församlingens bön
> och tillbedjan i gudstjänsten,
> undervisa och utöva själavård
> och så vara en herde för Guds hjord.
>
> Det är detta herdeskap som prästen ska fullgöra också i uppdraget som ledamot i församlingsrådet. Det uppdrag som ges en diakon i diakonvigningen är inte detsamma som ges en präst. Det medför att prästen och diakonen inte är utbytbara som ledamöter i församlingsrådet trots att de båda har uppdrag inom kyrkans vigningstjänst. Det är dock olika uppdrag. En kyrkoherde ska vara präst och detsamma ska gälla den som

ersätter i kyrkoherden i en uppgift som är direkt kopplad till (kyrko)-herdeskapet.

Kyrkostyrelsen fick 2023, i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2023:3, i uppdrag av kyrkomötet att ta initiativ till en fortlöpande uppföljning särskilt inriktad på strukturförändringarnas konsekvenser för församlingarna och församlingsråden (kyrkomötets skrivelse 2023:16 med organisationsutskottets betänkande 2023:3 Strukturfrågor).

Efter kyrkostyrelsens uppdrag 2023 har bland annat en enkät, ställd till samtliga berörda församlingsrådsordföranden, skickats ut under hösten 2025. Resultatet av enkäten har analyserats och rapporterats skriftligt till kyrkostyrelsen i april 2026. Rapporten finns som bilaga 1 till kyrkostyrelsens skrivelse 2026:3 Redogörelse för behandling av kyrkomötesärenden. Av denna skrivelse framgår att skrivelsen från 2023 nu är slutbehandlad.

Rapporten från enkäten innehåller inte något som kopplar till frågan om kyrkoherdens möjligheter att utse annan att vara ledamot i församlingsråd.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:33.

En motion (motion 2018:49) med motsvarande innehåll var 2018 föremål för behandling av kyrkomötet (TU 2018:11). Utskottet föreslog då avslag och angav som skäl för detta att ersättare för kyrkoherden i församlingsråd fullgör uppdraget som prästerlig ledamot. Utskottet menade att detta bör ses i samband med inledningsorden till prästvigningen och att uppdraget som ges en diakon inte är detsamma som ges en präst.

Utskottet har förståelse för den problematik som ligger till grund för den aktuella motionen med pastorat som har många församlingar och församlingsråd där präst ska vara ledamot. Trots detta är det utskottets uppfattning att avkall inte kan göras på de skäl som ligger till grund för den gällande ordningen. Svenska kyrkan har en episkopal struktur och genomsyras av den gemensamma ansvarslinjen där stor vikt läggs vid att det finns teologisk kompetens i Svenska kyrkans organ. Problematiken som uppenbart finns med svårigheter att besätta alla församlingsråd i stora pastorat med prästerlig ledamot behöver därför lösas på annat sätt än genom nyttjande av diakonatet.

Uppsala den 2 oktober 2026

På tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande

Fredrik Selander, sekreterare

Beslutande: Xerxes Carlsén Åkerfeldt, ordförande, Roine Olsson, Kicki Halldin, Helen Coughlin-Ribb, Anna Karin Slunge, Christina Södling, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Margareta Nisser-Larsson, Hanna Hesser Nordin, Eva Hallström, Agneta Eriksson, Jonatan Hanson, Fredrik Ottesen och Jonas Noréus.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Carl-Michael Palmér, Johannes Fransson, Ingvor Arnoldsson, Karin Enerbäck, Per-Eric Lindgren, Victor Backström, Eva-Karin

Torhem Arnell, Anders Bromée, Bertil Wennberg, Agneta Ahlblom, Lisa Gerenmark, Fredrik Ottesen och Hans Weichbrodt.

Biskoparna Fredrik Modéus och Marika Markovits har deltagit i utskottets överläggningar.